

MANTEL

Ode Angelica

GIANNI
SCHICCHI

Giacomo Puccini

KOLM ÜHEVAATUSELIST OOPERIT

Dirigendid — ENSV rahvakunstnik NEEME JARVI
ERI KLAS

Lavastaja — ARNE MIKK

Kunstnik — UNO KARBIS

Koormeister — ENSV teeneline kunstitegelane UNO JARVELA

Kontsertmeistrid — ENSV teeneline kunstnik TEKLA KOHA
MARI-ANN ALJASTE
REET LAUL
VIIVA VAINMAA

Orkestri kontsertmeister — ARVED JAKOBI

Esietendus: 22. IV. 1972. a.

«Ma tahaksin, et oleks inimlikkus. Toimugu tegevus Hiinas või Hollandis — kui kõnelevad südamed, on tunded ikka samad ja püüdlused kõikidel sarnased.»

(Giacomo Puccini kirjast Renato Simonile 25. III. 1924. a.)

Itaalia populaarseimatest ooperiheliloojatest jättis Puccini (1858—1924) Donizetti, Rossini ja Verdiga võrreldes järele hoopis väiksemaarvulise muusikalise pärandi:

«Vilid» (1884 *), «Edgar» (1889), «Manon Lescaut» (1893), «Boheem» (1896), «Tosca» (1900), «Madame Butterfly» (1904), «Tütarlaps kuldsest läänest» (1910), operett «Pääsuke» (1917), **Kolm lühiooperit** (1918), «Turandot» (lõpetatud posthuumselt F. Alfano poolt, 1926).

Sellest ei maksa teha järeldust, nagu olnuks ta anne ahtram teistest. Ilma liialdusteta: enamik Puccini tööaastatest möödus sobivate libretode otsingutes. Ta ise nimetas end pedandiks dramaatiliste situatsioonide ning tekstide suhtes. Seda tõesid tema libretistid korduvalt.

Kolme lühiooperi (triptühhoni) kirjutamise idee tekkis Puccinil juba sajandi vahetusel. (Variante oli palju, muuhulgas plaanitses ta kasutada Maksim Gorki jutustusi).

Puccini silmapaistvama biograafi Mosco Carneri järgi inspireerinud heliloojat Dante «Jumaliku komöödia» kolmeosalisus. Tolleaegselt Prantsuse Grand Guignoli teatrilt pärineb aga idee lavastada ühe õhtu jooksul kolm kontrastset teost.

Nii sündiski dramaatiline «Mantel», lüüriline «Õde Angelica» ja koomiline «Gianni Schicchi». Esietendus toimus New-Yorgi Metropolitan Operas 14. detsembril 1918. a.

Koos eelneva ooperiga «Tütarlaps kuldsest läänest» kajastab triptühhon küpse Puccini otsinguid, tema huvitatust 20. sajandi muusika uuematest arengunähtudest. Paljus on see muidugi ka «endine» Puccini — elu kuni pisiasjadeni realistlikult käsitlev, kirglik ja tundeline. Mõnetigi kargemaks on aga muutunud harmoonia, lakoonilisemaks stseenide ülesehitus. Orkestri helimaalingutes valitseb märgatavalt Prantsuse Impressionistide värviderikkus.

*) Sulgudes esietenduste aastad.

I Mantel

Giuseppe Adami libreto **Didier Goldi** ühevaatuselise näidendi järgi.

Tõlge: **Arne Mikk**

T e g e l a s e d:

Michel, praamiomanik	— NSVL rahvakunstnik TIIT KUUSIK ✓ AHTI MANNIK
Louis	— ENSV teeneline kunstnik HENDRIK KRUMM KALJU KARASK ✓
Tinca (laadijad)	— RINALD BAMBERG ✓ ENNO EESMAA
Talpa	— UNO KREEN ✓ ARTUR LINNAMÄGI
Georgette, Micheli naine	— ENSV teeneline kunstnik URVE TAUTS TIINA JAAKSOO ✓ MARE JÕGEVA
Frugola, Talpa naine	— ENSV teeneline kunstnik AINO KÜLVAND ENSV teeneline kunstnik URVE TAUTS ✓ EVE NEEM
Lauludemüüja	— VLADIMIR ARTEMJEV ✓ ROSTISLAV GURJEV ✓
Kaks armunut	— HELVI BANNIKOVA HELGI TOOM ✓ ARVO LAID ✓ EDUARD KLAS-GLASS

Laadijad, midinetid, tänavapoisid, leierkastimees, kärumees.

Tegevus toimub Pariisi agulis Seine'i kaldal XX sajandi alguses.

S i s u:

Seine'i kaldal on ankrus Micheli praam. Louis, Talpa ja Tinca on koos kaaslastega ametis tsemendi lossimisega.

Elust väsinud, vananev peremees jälgib ükskõikset nende tööd. Nooruke Georgette, Micheli kaunis abikaasa, kostitab mehi veiniga. See mõjub tujutõstvalt. Micheli äraolekul tantsivad Louis ja Georgette leierkastimuusika saatel tuurikese valssi. Neil on raske oma tundeid varjata.

Kui Michel taas nähtavale ilmub, jätkavad kõik oma toimetusi. Abielupaar vestleb igapäevastel teemadel. Muuhulgas selgub, et Michelil on plaan laadijaid pikemaks ajaks tööle jätta.

Georgette on häiritud mehe torisevast ja napisõnalisest jutust. Vaid lobisevad midinetid *), lauludemüüja ja Talpa naine, kaltsukorja- ja Frugola katkestavad oma ilmumiseiga seda rasket keskustelu.

Frugola näitab Georgette'ile oma «aardeid». Nende hulgas on ka kopsakas härjasüda, mille kaltsukorjaja on varunud oma lemmiku, vöödilise kassi jaoks. Lobisev Frugola satub hoogu ja avaldab oma kaugeid unistusi — ta tahaks endale maale maja osta. Kuna Michel pole järjekordselt kuuldekaugusel, muutuvad ka Georgette ja Louis avameelseiks — nemad elaksid meelsasti kusagil Pariisi eeslinnas...

Ikka ja jälle leiab Louis põhjusi, et praami juurest mitte eemalduda. Georgette'iga lepivad nad salamahti kokku, et kohtuvad õhtul uuesti. Kui aeg on selleks sobiv, annab Georgette tuletiku süütamisega märku.

Louis' lahkudes muutub Michel avameelsemaks. Miks naine teda enam ei armasta? Kui Georgette, kõneainet muuta soovides, teeb ettepaneku magama minna, tuletab Michel meelde, et naine ju ei saavat magada. Praami kitsukeses kajutis pole õhku, Georgette'i piinavad nägemused nende surnud lapsest. Michel meenutab, kuidas ta nii naist kui last oma laia mantli hõlma all ööjaheduse eest varjas.

Üksi jäävat Micheli haaravad kahtlused. Kellega naine teda petab? Pärast kirglikku tundepuhangut tahab ta piipu süüdata. Tuletiku välgatusel ilmub praamile Louis. Pressinud oma võistlejalt välja ülestunnistuse, Michel tapab Louis' ja katab ta oma mantliga.

*) Pariisi töölisneiud või müüjannad.

«Nagu Sa tead, on mul erutavast süžeeist raske loobuda. Olgu seal pealegi suured sündmused, hullumised, rahvahulgad, rahunused. Üle kõige peab valitsema siiski kirk — suur, tõeline, kõikehaarav ja tundeline».

Giacomo Puccini Luigi Illicale 10. XII. 1904. a

«Peab mõtlema lüürikast, muusikalisest teatrist. Poetiseerima kõike, mis võimalik. Ka kõige väiksem situatsioon, mis draamateatris näib tühisena, võib saada suureks, kui ta kõlab muusikas».

Valentino Soldanile 28. VI 1904. a.

«Nüüd Sa juba tead, mida ma vajan: armastust ja kurbust. Suurt kurbust väikestes hingedes».

Gabriele d'Annunzirole 16. VI 1912. a.

II Õde Angelica

Gioacchino Forzano libreto sama autori ühevaatuselise sketši järgi.

Tõlge: Arne Mikk

T e g e l a s e d:

Angelica	— ENSV teeneline kunstnik AINO KÜLVAND MARE JOGEVA HAILI SAMMELSELG ✓
Tädi	— ENSV teeneline kunstnik URVE TAUTS ✓ LINDA TOOMSALU ✓
Abtiss	— LINDA TOOMSALU ✓ SILVIA URB
Zelatrice	— ENSV teeneline kunstnik AINO KÜLVAND — ENSV teeneline kunstnik LIIDIA PANOVA ✓
Genovieffa	— MAARJA HAAMER ✓ HAILI SAMMELSELG
Kasvataja	— LIIDIA KRUGLOVA VIIVIKA VASAR ✓
Osmina	— SIRJE LILLEPÖLD VALVE SIREL ✓
Dolcina	— MARIKA EENSALU MARVI TAGGO ✓
Halastajaõde	— KAJA SILDNA HELVI BANNIKOVA ✓
Andidekogujad	— KAJA SILDNA NIINA VEESAAR ERIKA KÖVERJALG HELJU PAAS
Uustulnukad	— HELVI BANNIKOVA TIJU LEVALD MARIA KOKLA MAI MANNIKO
Kaks nunna	— LIH JOE MARJU TARRE TIINA PALMER ILME VOHU

Tegevus toimub 17. sajandil ühes Itaalia nunnakloostri.